

HISTORIE Archeologen halen in Aartswoud absolute topvondsten naar boven

‘Mensen waren in die tijd minder preuts dan nu’

Voordat de nieuwe rotonde in Aartswoud werd aangelegd, op de plek waar de Zuiderzeestraat, de Westfriesdijk en de Koggenrandweg samenkomen, hebben medewerkers van Archeologie West-Friesland in gekeken wat hier in de grond zit. En dat leverde bijzondere vondsten op.

Aartswoud ■ Het onderzoek op de plek van de rotonde in de N239 in Aartswoud vond in 2021 plaats, maar nu is ook de rapportage klaar waarin alle vondsten staan beschreven. En dat zijn beslist geen alledaagse vondsten die overal in ons land gedaan worden.

„We begonnen met een proefsleuvenonderzoek met meerdere proefsleuven om te zien of de bodem al dan niet verstoord is. Daarna hebben we aan de zuidkant van de huidige rotonde de opgraving gedaan”, legt Sander Gerritsen van de archeologische dienst uit.

„We kijken bij dit soort onderzoeken naar alle historische kaarten die er van zo’n plek zijn. Dat is belangrijk want je wilt de exacte biografie van de plek vertellen.” De zeedijk lag oorspronkelijk een paar kilometer verder waar nu de Wieringermeer ligt. „In 1335 werd de dijk op zijn huidige plek aangelegd. De bewoning ten noorden hiervan is weggespoeld. In de Wieringermeer zitten nog resten in de grond van verdwenen dorpjes.”

De band tussen Aartswoud en het zeewater heeft lang bestaan. En was zelfs zo sterk dat men in de zestiende eeuw zelfs een haven wilde aanleggen langs de huidige dijk ten noorden van de Zuiderzeestraat. Op een plankkaart uit die tijd staat de haven compleet met schepen al ingetekend.

De hoek van de Zuiderzeestraat met de Westfriesdijk direct ten westen van de rotonde is eeuwenlang een drukbezochte plek ge-

” Wij doen al heel lang onderzoek in de Omringdijk

weest. Hier stond namelijk een herberg waarvan de archeologen de funderingsresten hebben gevonden.

Herberg De Roode Leeuw

„Vanuit de zeventiende eeuw was al bekend dat hier een herberg stond. Onze oudste bron dat het om herberg De Roode Leeuw gaat dateert uit de achttiende eeuw”, zegt Gerritsen. „Maar de kans is groot dat hier al in de middeleeuwen een herberg was.”

De fundering van de schoorsteen in de zeventiende eeuw en delen van een waterkelder zijn teruggevonden. Na herbouw van de herberg De Roode Leeuw in 1877 stond hier een horecazaak die als laatste café Wilhelmina heette tot deze zaak in 1969 door brand definitief verdween.

„We hadden verwacht dat bij de herberg ook een kerk heeft gestaan, net zoals bij Almersdorp bij Opperdoes en bij Oosterleek het geval was. We hebben geen kerkresten gevonden, maar toch zou die kerk hier wel ergens gestaan kunnen hebben. We hebben wel

tufsteen gevonden uit de twaalfde eeuw dat vermoedelijk hier is hergebruikt. Dat kan uit het verdwenen dorp Gawijzend gekomen zijn.”

Dit dorp ten noorden van Aartswoud verdween door een storm in 1334. De archeologen vonden in Aartswoud onder meer drie stenen bierkannen uit eind 14^e - begin 15^e eeuw die in het Duitse Siegburg zijn gemaakt. Ook kwamen eeuwenoude bijlen, mesheften, spinloten, tapkranen voor in een vat, en een stijgijzer om op gladde oppervlakten te kunnen blijven staan zoals op een gevangen walvis.

Bijzonder is het aangetroffen beeldje van rond 1400 van een copulerend koppel op een mini-blaasbalg. Het is slechts een paar centimeter groot maar de voorstelling laat niets aan de verbeelding over.

„Er ontbreekt een bevestigingsonderdeel aan om het als insigne te dragen. Het werd waarschijnlijk gedragen of vastgehouden om de ander jouw bedoeling te laten zien. Mensen waren in die tijd minder preuts dan nu”, stelt Gerritsen. „Dit is absoluut een topvondst. Dit vind je niet vaak. Het ligt nu in het archeologisch depot Huis van Hilde in Castricum.”

Topvondst

Ook het naar boven gehaalde zogenoemde triptiek is volgens de archeoloog ‘een topvondst’. Het gaat om twee kleine langwerpige panelen van rond 1400 waarop Jezus staat afgebeeld. De panelen hebben aan elkaar vastgezeten, bewijzen de scharnieren.

De voorstelling lijkt sterk op de Lijkwade van Turijn; het linnen doek uit de eerste eeuw na Christus

i Koeiensporen

In Enkhuizen troffen archeologen eerder sporen aan van de afdrucken van koeienhoeven. Het gaat om koeienlooppaden van rond 1400 voor Christus. „Deze sporen zeggen iets over West-Friesland. Namelijk dat deze regio in de Bronstijd al één van de meest druk bevolkte gebieden van Europa was”, stelt Sander Gerritsen van Archeologie West-Friesland. „Mensen moet niet onderschatten hoe belangrijk West-Friesland was voor de ontwikkeling van Noordwest-Europa. Al kan het ook zijn dat hier meer archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden dan elders.” Meer informatie over de genoemde archeologische onderzoeken is te vinden op de website archeologiewestfriesland.nl

Archeoloog Sander Gerritsen vertelt zijn publiek in het Rundveemuseum over de opgedane vondsten in Aartswoud.

FOTO ROBERT GIELING

Het gevonden blaasbalgbeeldje met daarop een copulerend koppel.

FOTO ARCHEOLOGIE WEST-FRIESLAND

ten uit 1391 en 1392 en rond 1500. Een messing pen uit 1200-1500 waarmee in was werd geschreven, een deel van een rieten mand uit de middeleeuwen en schoenen uit de 14^e-15^e eeuw.

En een brandspuitpenning uit de 18^e eeuw van een brandweerman

uit Amsterdam. „De brandweerman gaf die penning destijds aan zijn commandant als hij bij een brand verscheen. Zo was duidelijk dat hij er was en kon worden uitbetaald.”

Gerritsen heeft de vondsten niet alleen in een rapport vastgelegd,

Beelden van het onderzoek in Aartswoud, met in het midden een messing pen uit 1200-1500 waarmee in was werd geschreven.

FOTO ROBERT GIELING

maar vertelde er afgelopen zondag ook over aan belangstellenden in het Rundveemuseum in Aartswoud. Hierbij ging hij ook in op het onderzoek dat zijn dienst in de Westfrie Omringdijk heeft gedaan. „Wij doen al heel lang onder-

zoek in de Omringdijk. Zoals eerder bij de dijkversterking tussen Enkhuizen en Hoorn en nu tussen Hoorn en Edam. En straks tussen Medemblik en Enkhuizen. Wij willen dat men onze kennis van de dijk gebruikt voor de ontwerpfase van werk aan dijken.”

Familieberichten

Overzicht OVERLIJDENSBERICHTEN

Voor het opgeven van een familiebericht bezoekt u familieberichten.nl

Naam Overledene	Lft/Geb Jr	Geboorteplaats	Uitvaart/Crematie	Kerk/Begraafplaats/Crematorium
Baukje Faber-de Bruin	1926	Harlingen	De uitvaart zal in besloten kring plaatsvinden	
Hans Wagenaar	1947	Broek op Langedijk	De uitvaart is 7 augustus om 15.00 uur	De Waerdse Landen, Krusemanlaan 5, Heerhugowaard
Margita Mak-Kalkman	1932	Velsen	De uitvaart zal in familiekring plaatsvinden	
Ben van Dijk	1939	Beverwijk	De uitvaart zal in besloten kring plaatsvinden	
Elisabeth Strooper-Roozendaal	1928	't Rijpje	De afscheidsbijeenkomst is 5 augustus om 11.00 uur	Het Ahoj, Dorpsstraat 37, Tuitjenhorn
Cees Bakker	1936	Bergen	De crematieplechtigheid is 5 augustus om 14.30 uur	Crematorium Alkmaar, Meerweg 11, Alkmaar
Maria Overboom-Vendel	1945	Beemster	De afscheidsdienst is 7 augustus om 13.00 uur	De Waerdse Landen, Krusemanlaan 5, Heerhugowaard
Wilma Gol	1953	Hoorn	De uitvaart zal in besloten kring plaatsvinden	
Margot Veerman	1961	Amsterdam	De uitvaart heeft in besloten kring plaatsgevonden	Noorderkerk, Kleine Noord 30, Hoorn
Martje Beekelaar-de Vries	1942	Oosthuizen	Het afscheid is 5 augustus om 14.00 uur	
Sijtje Verhage-Peerboom	1933	Marken	De begrafenis zal in besloten kring plaatsvinden	
Nico Blom	1956		Het afscheid is 7 augustus om 13.30 uur	Heilige Familiekerk, Jan Glijnisweg 30, Heerhugowaard
Fred Tulp	1942	Grootebroek	Het afscheid is 6 augustus van 11.00 tot 12.00 uur	Uitvaartcentrum Hoorn, Berkhoutweg 26, Hoorn
Titie Tesink-Wagenaar	1944	Tietjerksteradeel	De uitvaart zal in besloten kring plaatsvinden	
Antonius Theodorus Maria Groot	1943		De uitvaartdienst is 7 augustus 11.00 uur	Sint Laurentiuskerk, Herenweg 77, Oudorp

Voor meer informatie kunt u gaan naar mediahuis.nl/familieberichten

Pelmolenpad wordt camping kermisexploitanten

Cees Beemster

Hoorn ■ De Hoornse kermis nadert met rasse schreden. Dit betekent dat het Pelmolenpad aan de rand van het stadscentrum van een parkeerterrein verandert in een tijdelijke woonwijk voor de kermisexploitanten.

De kermis in Hoorn start zaterdag 9 augustus en duurt tot en met maandag 18 augustus. De eerste woonwagens van de kermisexploitanten zijn al neergezet op het achterste deel van het Pelmolenpad. Maar dat is nog maar het begin, want ook het voorste deel van het parkeerterrein zullen zij deze dagen in gebruik nemen.

„Er komen totaal wel honderd woonwagens”, vertelt Tinus Beek-

velt namens de kermisexploitanten. „Het wordt een hele camping van ons samen.” De meeste exploitanten komen vanaf deze maandag in Hoorn aan. De eerste exploitanten, die hun wagens al hebben neergezet, hebben juist de kermis in Tilburg achter de rug.

„Het is net wanneer de kermissen plaatsvinden”, zegt Beekvelt. „De kermis in Eindhoven vindt nu ook plaats tot en met komende zondag. Dat betekent dat exploitanten moeten kiezen. De één gaat naar Hoorn, de ander naar Eindhoven.”

Fraai weer

De opbouw van de meeste kermisattracties in Hoorn start volgens Beekvelt komende woensdag. „Ik hoop dat het een succesvolle kermis wordt. Al vinden er gelijktijdig ook

” Er komen totaal wel honderd woonwagens

De eerst kermisexploitanten hebben hun woonwagens op het achterste deel van het Pelmolenpad geparkeerd.

FOTO MEDIAHUIS

” In de Wieringermeer zitten nog resten in de grond van verdwenen dorpjes